

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/240858,Zapisali-sie-ciemnymi-zgloskami-w-historii-Polski-konferencja-o-sedziach-w-PRL.html>
24.04.2026, 19:14

[Następny](#)

[Powrót](#)

Zapisali się ciemnymi zgłoszkami w historii Polski – konferencja o sędziach w PRL

24 kwietnia 2026 roku w Trybunale Konstytucyjnym odbyła się konferencja „Sędziowie w Polsce ludowej 1944-1989” współorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej.

Dyskusję otworzył dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa IPN.

24.04.2026

[sędziowie w Polsce ludowej Trybunał Konstytucyjny](#)

W okresie Polski „ludowej” sądownictwo, zarówno cywilne, jak i wojskowe odgrywało znaczącą rolę w walce z wrogami ustroju komunistycznego. Instytucje te sankcjonowały bezprawie wobec osób, które Polska Partia Robotnicza a następnie Polska Zjednoczona Partia Robotnicza uznały za ludzi niebezpiecznych, których należało usunąć z życia społecznego, poprzez skazanie ich na karę więzienia, niekiedy również na śmierć.

Sędziom, którzy dopuszczali się tego rodzaju zbrodni została poświęcona konferencja „Sędziowie w Polsce ludowej 1944-1989”, zorganizowana przez Krajową Radę Sądownictwa oraz Instytut Pamięci Narodowej. W jej trakcie pokazane zostały sylwetki sędziów, którzy zapisali się ciemnymi zgłoszkami w polskiej historii najnowszej.

W liście odczytanym przez szefa KPRP Zbigniewa Boguckiego, Prezydent RP Karol Nawrocki podkreślił, że ze zgrozą wspominamy okres najcięższego czerwonego terroru z lat 1945-1956:

- Wielu członków środowiska włączyło się w represyjną działalność systemu komunistycznego, zapisując najbardziej zbrodniczą i haniebną kartę w historii sądownictwa. Trudno wręcz nazwać praktyki tamtego czasu wymiarem sprawiedliwości - był to po prostu bezmiar niesprawiedliwości.

Z kolei zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski powiedział, że system, który został wówczas w Polsce stworzony i implementowany ze Związku Sowieckiego oznaczał bezprawie, terror, odbieranie ludziom godności:

- Nie ulega wątpliwości, że system wymiaru niesprawiedliwości był tym elementem, który pozwalał trwać państwu komunistycznemu i utrzymywać Polaków w zniewoleniu. My w Instytucie Pamięci Narodowej mamy obowiązek badać, publikować i upowszechniać wiedzę o tamtym systemie bezprawia.

W konferencji wzięli udział m.in. działaczka „Solidarności” Ewa Tomaszewska, prezes Trybunału Konstytucyjnego Bogdan Świączkowski, dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu prok. Andrzej Pozorski oraz dyrektor Biura Badań Historycznych dr Sebastian Pilarski i rzecznik prasowy IPN, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego dr Rafał Kościański.

Konferencja

„Sędziowie w Polsce ludowej 1944-1989”

24 kwietnia 2026 r., Trybunał Konstytucyjny

Program:

- 9.30-10.00 Rejestracja uczestników
- 10.00-10.20 Otwarcie konferencji, przemówienia organizatorów

Panel I Okres stalinowski w sądownictwie 1944 (1948)-1956

moderator: dr hab. Konrad Graczyk

- 10.20-10.40 dr Diana Maksimiuk, *Po 80 latach od „akcji specjalnej” wymierzonej w podziemie niepodległościowe: sędziowie tzw. sądów doraźnych (1946) – portret zbiorowy*
- 10.40-11.00 dr Marta Paszek, *Julian Giemborek i Mieczysław Janicki – odmienne drogi do wojskowego sądownictwa rejonowego i identyczne naruszenia niezawisłości sędziowskiej. Próba porównania*
- 11.00-11.20 Paweł Sztama, *Krwawy akowiec. Życie i działalność sędziego Mieczysława Widaja*
- 11.20-12.00 dr Jacob Maziarz, *Sędziowie pozbawieni i niepozbawieni prawa do stanu spoczynku na podstawie ustawy z 17 grudnia 1997 r. za działalność w latach 1939-1956*
- 12.00-12.15 Dyskusja
- 12.15-12.30 Przerwa

Panel II Od „odwilży” do schyłku PRL 1956-1989

moderator: dr Diana Maksimiuk

- 12.30-13.15 prok. Andrzej Pozorski (Zastępca Prokuratora Generalnego, Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu), *Wymiar sprawiedliwości stanu wojennego – zbrodnie sądowe*
- 13.15-13.35 dr Arkadiusz Kutkowski, *PRL-owscy sędziowie po protestach robotniczych w Czerwcu 1976. Przypadek Elżbiety Dobrowolskiej*
- 13.35-13.50 Dyskusja
- 13.50 Zakończenie konferencji

Polecamy publikacje Instytutu Pamięi Narodowej:

- [Patryk Pleskot, *Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie \(1946-1955\). Widok od wewnątrz*, Warszawa, 2022](#)
- [Adam Strzembosz, Maria Stanowska, *Sędziowie warszawscy w czasie próby 1981-1988*, Warszawa 2005, s. 340 \(seria „Monografie”, t. 16\)](#)
- [Krzysztof Szwagrzyk, *Prawnicy czasów bezprawia. Sędziowie i prokuratorzy wojskowi w Polsce 1944-1956*, Kraków 2005](#)
- [Filip Musiał, *Polityka czy sprawiedliwość? Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie \(1946-1955\)*, Kraków 2005](#)
- [Przestępstwa sędziów i prokuratorów w Polsce 1944-1956](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Konferencja